



COLUMN

Laura de Vries,
wetenschappelijk
medewerker bij de
Van Mierlo Stichting.

Digitalisering is te belangrijk om niet aan de politiek over te laten

In april 2021 kreeg de gemeente Enschede een boete van 600.000 euro van de Autoriteit Persoonsgegevens (AP) voor het overschrijden van de privacyregels. Volgens de Autoriteit maakte de gemeente gebruik van zogeheten 'wifitracking', waarbij het mogelijk is om de locatie van mensen te volgen via de wifi-signalen van telefoons. De gemeente tekende beroep aan tegen het besluit. Zij zou de signalen slechts voor anonieme tellingen in winkelstraten gebruiken: "Wij volgen niet, wij tellen slechts."

TEKST LAURA DE VRIES

Naar aanleiding van het voorval vroeg ik me in eerste instantie af wat nu eigenlijk wel en niet mag van de AP. Een vraag die ook onder bedrijven en organisaties leeft: meer dan drie jaar nadat de Algemene Verordening Gegevensbescherming in werking trad, is voor veel mensen nog altijd onduidelijk welke toepassingen binnen de wet vallen. Bovendien geven gemeentes natuurlijk liever zes ton uit aan iets anders dan een boete.

Maar deze 'halevingsvraag' doet het onderwerp flink tekort: het gaat voorbij aan de ethische en politieke context van een voorval zoals in Enschede. Immers, wetten zijn gebaseerd op ethische overwegingen. Op omgangsregels die Nederlanders en Europeanen met elkaar hebben afgesproken. Die reiken verder dan de letter van de wet alleen: ook datatoepassingen die binnen de wet vallen, kunnen onwenselijk zijn. En wanneer de wet niet duidelijk is over een nieuwe technologie of toepassing, vraagt dit om een politieke discussie over de wenselijkheid ervan.

Het is logisch en terecht dat gemeenten gebruik maken van (nieuwe) technologieën. Maar wanneer gaat het streven naar veiligheid of mobiliteit bijvoorbeeld ten koste van zelfbeschikking of kanselijkheid? Neem een fraudeopsporingssysteem dat gebruik maakt van algoritmes. Is het wenselijk om naar iemands postcode te kijken wanneer postcode ook sterk samenhangt met culturele achtergrond? En blijft het antwoord op deze vraag hetzelfde in een andere context, zoals bij het tegengaan van voortijdige schoolverlating? Dit zijn politieke vragen die in een vroeg stadium van de besluitvorming al aan bod moeten komen.

Uit het rapport 'Raad weten met digitalisering' van het Rathenau Instituut bleek echter precies dat dit nu juist niet gebeurt. Sterker nog, lokale bestuurders en politici zien



FOTO HERMAN WOUTERS

digitalisering vaak als een 'uitvoeringsvraagstuk'. Een kwestie van uitvoering van beleid, niet een onderwerp voor op de agenda in de gemeenteraad.

Dat is een groot probleem. Technologische toepassingen zijn vaak nauw verweven met sociale en economische ongelijkheidsvraagstukken. Bovendien spelen zij binnen allerlei domeinen die op lokaal niveau van belang zijn een grote rol; van sociale zekerheid en onderwijs tot zorg, mobiliteit en wonen. Als je wordt aangewezen als fraudeur kan dat enorme consequenties hebben – met de toeslagenaffaire als recent voorbeeld.

Digitalisering is politiek. Het is daarom aan raadsleden en lokale bestuurders om digitalisering op de politieke agenda te zetten. Mijn boodschap aan lokale D66'ers is dan ook: jaag het debat over digitalisering aan binnen de fractie en de afdeling, richt een commissie voor Digitale Zaken op als deze er nog niet is, en nodig experts uit voor input. Digitalisering is te belangrijk om niet aan de politiek over te laten. ■

“Jaag het debat over digitalisering aan!”

**Meer weten over
Laura's onderzoek?**
Kijk dan op
vanmierlostichting.nl
of bestel haar boek op
webshop.d66.nl!